

Ameriška trta je zdaj močnejša nego je naša domača. Koreninic ima več, stržen in cevi celic so krepkejše, zaradi tega se je ne loti trtna uš. Ker se v tej trti jeseni nabere mnogo skroba, se pomladi v njej nareja mnogo soku. Lub korenin je krepkejši in torej uporabnost večja.

Omenjeni učenjak je kemično preiskaval naše domače in ameriške trte in prepričal se je, da imajo poslednje mnogo več čreslovine v sebi, nego prve. Ta mož je začel vsled tega misliti, kaj ko bi gnojenje s hrastovo čreslovino kaj koristilo našim domačim trtam in jih naredilo uporne. Posadil je v posode, v katerih je bila prst precej pomešana s čreslovino, mnogo okuženih trt polnih ušij, katere so že jele trohneti. V enem mesecu so se ranjena mesta na trtah jela zaraščati. Trte so lepo poganjale. Poživile so se torej in dobile zadostno uporne moči. Ko je preiskal trte, našel je na nekaterih še nekaj malega trtnih ušij, na drugih pa nobene. Poživljene trte jim ne ugajajo in so torej poginile.

Pl. Papanek priporoča, da bi se po gostem gnojilo z mletim hrastovim lubjem in čreslovino. Gnoji se najbolje jeseni. Tako gnojenje poživlja trte in jim da veliko uporabnost. Papanek sodi, da je gnojenje s čreslovino jedini pomoček proti trtni uši.

Mi smo tukaj priobčili, kaj ogerski učenjak priporoča proti trtni uši. Reči pa moramo, da stvar še ni gotova. V tem oziru bode treba še mnogo poskusov. Koliko sredstev se je že poskušalo in priporočalo proti trtni škodljivki, ali dosedaj so se vsa izjalovila, zaradi tega tudi v novo sredstvo nimamo posebnega zaupanja, ali vendar priporočamo, da se poskuša.

Kmetijske raznoterosti.

Špinače ne reži, ampak trgaj jo. Skušnje so pokazale, da špinača hitreje poganja novo perje, ako jej perja ne odrezuješ, temveč trgaš. Posebno je pa pregloko odrezovanje perja silno škodljivo.

Reja telet. V deželah, kjer je živinarstvo na visoki stopinji, réde navadno teleta, katera imajo krave po zimi. Taka teleta do poletja že toliko odrastejo, da lahko gredo na pašo, ali da se jim vsaj lahko daje sveža krma. Živali, ki imajo kako hibo, niso za rejo. Tudi dvojčkov ne priporočajo za rejo.

Poučni in zabavni del.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

260.

Jezero Viktorija-Njanza. Uganda.

Stanley se sedaj zasukne bolje na sever. Dne 27. febr., ko je karavana lezla navkreber, začeli so oni, kateri so stopali na čelu, navdušeno vriskati, Pocock pa je mahal s klobukom in vpil: „Jezero, jezero!“

Pred njimi se je razprostirala široka vodena ravan, jezero Viktorija Njanza.

Ekspedicija se utabori v Kaghehyi-u, kjer jo je domači glavar Kaduma vrlo prijazno sprejel. Ali Stanleyu se je mudilo, hotel je, da pred kot pred obide obod tega glasovitega jezera, o katerem so se trdile najrazličnejše hipoteze. Preden je minil teden, bila je ladija „Lady Alice“ že zložena in urvnana tako, da more kljubovati togoti jezera Viktorija, po katerem besné grozne nevihte. Previdel je ladijo z moko, suhimi ribami, tkanino steklarijo in drugim drobižem. Vse je bilo gotovo.

„Kedo pojde z menoj?“ povpraša Stanley svoje ljudi.

Vsi molčé.

„Kaj, prijatelji moji, ali se obotavljate? Saj ste me do sedaj drage volje spremljevali! Vedli ste se srčno, in bili ste se hrabro. No!“

Vsi molčé.

„Ali res nobeden ne pojde z menoj? Za dvojno plačo, pravim.“

Nobeden se ne ponudi.

„Kako ste čudni! Jaz moram na jezero. Ali hočete, da pojdem sam, kaj?“

„Ne!“

„Prav! Pokažite mi tiste, kateri hočeje spremiti svojega gospodarja.“

Nobeden se ne gane.

Ko je Stanley začel po vrsti popraševati jih, vsak se je izgovarjal, da se ne razume na brodarjenje, da je jezero nevarnejše od morja, da se grozno boji vode i. t. d.

Ta čas spregovori črni vodnik karavane: „Gospodar, ne izprašujte ljudij, zapovedite samo. Vaši ljudje so deca, in ne bodo ubogali. Ako govorite ž njimi kot s prijatelji, nobeden se vam ne bode ponudil v službo; zapovejte, pa bodo šli.“

Tako je bilo. Stanley izbere deset možakov za brodarjenje in jednega krmilarja. Pocock in Barker sta ostala v Kaghehyi-u z ostankom karavane. Dne 8. marca 1875. l. razvije hrabri preiskovalec jadra na jezeru, da se snide s silnim cesarjem Ugande, z močnim Mtesom, jednim od najzanimljivejših vladarjev afriških.

Nebes je temen, voda je siva, pečine so gole in strme, obala je pusta in samotna. Veslarji stokajo, kakor da gredo v gotovo smrt. Več potov se zagledajo v Stanleya, kakor da pričakujejo, da bode dal obrniti.

Noči so neprijetne, trstje je polno gadnih muh, strupena para puhti iz njega, mrzlica trese celo najmočnejše možake. Zrak je hladen, vse je žalostno, ali Stanley goji nado in nadaljuje pot; plove vedno ob obali.

Tri tedne so živeli tako v neprestanem nemiru. Vsak čas so bili pred novim neprijateljskim krajem, kjer so jim domačini kazali dovelj očitno, da jim ne

dado izkrcati se. Ali pa so se pognali tolovaji v čolnih za njimi, da jim škode napravijo. V nekem kraju je moral Stanley prijeti za orožje, da je razpršil neprijateljske piroge, katere so mu že bile na pete.

Kedar je pa prišel pred Ukafo, spremenilo se je koj vse.

„Pripeljite vole, ovce in koze; prinesite mleka, piva. Dajte svoje najboljše banane, da beli človek in njegovi ljudje uživajo gostoljubnost! Beli človek ne sme lačen stopiti pred našega cesarja. Le pogledite ga, kako je upadel! Pokažimo mu svojo privrženost!“ To je bilo gaslo glavarjev pojedinih pokrajin te divne zemlje. In z vseh strani so nosili na ladijo najobilnejšo hrano, in prijateljski so pozdravljali potnike, koder so se mimo peljali.

Bili so v Ugandi, v zemlji silnega cesarja Mtese. Tudi cesar se je izkazal. Poslal je naproti belemu človeku pet čolnov, katerim je veleval jeden od dvorskih dostojanstvenikov. Naročeno mu je bilo, da prevodi ekspedicijo z vsem, kar jej je treba, in da jo vodi do mesta Usavara, v glavni lovski stan, kjer je vladar ta čas bival.

„Lady Alice“ je bila še dve milj od obale, ko so se že vsi vrhovi pokrili z velikim množtvom ljudij, kateri so prišli pozdravit kraljevega gosta. In ko je ladija obstala, kaj je ugledal Stanley? Na malo višjem svetu je stalo v dveh vrstah več tisočin vojakov v takej opravi, kakoršno imajo Zanzibarci. Skazovali so čast belemu človeku, streljali so, bobnali, godli, vihrali z zastavami, in cela množica gledalcev je udarila v oglušno klicanje.

Ko je Stanley videl toliko vojakov in tak sijaj, menil je prvi hip, da je sam cesar tu, ali ni ga bilo. Došel je upravitelj palače, za katerim so stopali nosači z raznimi jestvinami in pijačo, poklekne pred tujca in reče:

„Cesar pošilja svoj pozdrav belemu človeku, ki je prišel s tako daljnih krajev, da ga obišče. On ne more videti lica toli velikega prijatelja, preden se mu gost ni najedel. Zato je poslal svojega roba s to malo hrane. Ob devetih uri pa, kedar se bode njegov prijatelj odpočil, poslati hoče cesar pónj, da ga sprejme.“

Kedar je kraljevi odposlanec dovršil svoj govor, dal je pripeljati pred Stanleya 14 tolstih volov, 8 koz, 8 ovnov, prinesiti sto banan, 36 piščet, 4 posode mleka, košaro riže, 20 jajc, in 10 vrčev pive. Potniki so se čudili tej cesarskeji darežljivosti.

Kedar se je ekspedicija dobro založila in spočila, omila se je, počesala in praznje oblekla. Ob devetih zjutraj sta se Stanleyu predstavila dva paža, in povabila ga v imenu cesarjevem, da dojde v palačo. Stanley je šel za njima, spremljevali so ga njegovi ljudje s puško na rami.

Cesar ljubi sijaj in razkošje, in kakor dela on tako delajo tudi njegovi podaniki vsak po svojih razmerah in prihodkih. Mtesa vodi vedno seboj 40 bobnarjev,

20 piščalarjev, 10 gitararjev, pritlikavce, klicarje, oroženosce, celo četo pažev, dvorjanikov, moliteljev, telesnih stražarjev in dva zastavonosca. Vsi ti ga spremljajo, koder hodi, da pokazujejo njegovo moč in njegovo dostojanstvo. In kakor cesar tako imajo tudi pojedini glavarji čim mogoštevnejšo spremstvo, svoje zastavonosce, svoje paže. Isto tako se vedejo tudi drugi podaniki njegovi; celo seljaki imajo male robe, deco, katera nosi kopje in škit za njimi.

Potopisne črte.

Iz Ljubljane v Ljubljano.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Na Zidanem mostu morali smo potniki, ki smo bili namenjeni proti Zagrebu, zapustiti vagone in čakati skoraj 3 ure na sostavo novega vlaka. Da v nekurjeni čakalnici posedati tako dolgo ni bilo ravno prijetno, ni mi treba praviti, kjer nam tudi zavžitek tople kave ni provzročil od več gorkote. Prav zadovoljni smo bili toraj vsi, ko je poslednjič dalo binglanje zvonca znamenje, da naj zasedemo vozove, ki nas bodo odpeljali proti Zagrebu. Preden o daljnem potovanju kaj spregovorim, naj omenim še, da od Zidanega mosta proti Zagrebu stojijo potniku celo čvetera pota na izbero. Poleg železnice pelje namreč blizu njene proge en pot, menda okrajna cesta, po levi strani Save skoz Štajersko mimo Loke, Sevnice, Rajhenberga, Vidma, Brežic i. t. d. Tretji pot se kako $\frac{1}{4}$ ure pod Zidanim mostom prestavi po brodu (ki se bo pa menda kmalu umaknil mostu) na kranjsko stran, ter vodi kot deželna ali celo državna cesta skoz Rateče, mimo Boštanja, skoz Krško in dalje skoz Dol. Cerklje, Čatež proti Samoboru i. t. d. Zadnji pot je vodni ali plovni pot po Savi. Dokler ni stekla železnica od Zidanega mosta do Ljubljane, se je po Savi noter gori do Zaloga, ali pa nasprotno od tam proti Hrvaškemu zvozilo na milijone centov raznega blaga. Od taistega časa je ravno navedeni promet skoro popolnoma prejenjal; — od Zidanega mosta navzdol pa se po flosarjih lesovje, (zlasti dilje [žagance, deske] in stavbeni bruni), ki se je priplavilo od raznih strani spodnjega Štajerja po Savini, katera se le-tod v Savo izliva, plavi še vedno proti Zagrebu, Slavoniji, celo proti Zemunu in tudi še dalje. Za silo se vozi kak potnik tudi po flosih, kar pa baje ni ravno prijetno. Še vedno najbolje se je poslužiti železnice, ker se z njo najhitreje in primeroma najceneje naprej pride.

Moje daljno potovanje tudi od Zidanega mosta proti Zagrebu spričetka ni bilo ravno prijetno. Zdaniilo se še ni bilo, gosta in mokrotna tema je še vedno napolnjevala Savsko dolino in je bil toraj zabranjen vsaki razgled. In tako nisem zamogel viditi mičnih kranjskih Rateč, ne štajerske Loke; dalje naprej dol ne kranjskega Boštanja in le kaj malega štajerske Sevnice. Tukaj se je bilo sicer pričelo svitati, a gosta megla je še vedno omejala razgled. — Le tod poslovala se je bila od moje tovaršije neka sopotnica iz koroške slovenske Zilje, ki je šla menda služiti